

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ÜRFİ ÇETİNKAYA / TÜRKİYE

(Başvuru no. 19866/04)

KARAR

STRAZBURG

23 Temmuz 2013

İşbu karar nihaidir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2013. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Ürfi Çetinkaya v. Türkiye davasında,

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

Andras Sajó,

Işıl Karakaş,

Nebojsa Vucinic,

Hellen Keller

ve *Daire Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm) gerçekleştirdiği kapalı müzakereler neticesinde 25 Haziran 2013 tarihinde aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (no. 19866/04) dava, T.C. vatandaşı Ürfi Çetinkaya ("Başvuran") Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 17 Mayıs 2004 tarihinde 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudan ibarettir.

2. Başvuran, İstanbul' da görev yapan Avukat H. Mercan tarafından temsil edilmiştir.

Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuru, 29 Nisan 2010 tarihinde, Hükümete tebliğ edilmiştir. Sözleşme'nin 29.maddesinin 1. paragrafı gereğince Dairenin, davanın kabul edilebilirliği ve esası hakkında birlikte karar vermesi kararlaştırılmıştır.

OLAY VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

A. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önünde başvuran aleyhine yürütülen ceza yargılamaları

1. 2004/43 nolu yargılama

4. İstanbul Narkotik Şube Müdürlüğü'ne bağlı ekipler; daha önce suçlanan, ardından da aynı tür davalar çerçevesinde hapsedilen başvuranın sağlık nedenlerinden dolayı serbest bırakılmasından bu yana uluslararası eroin kaçakçılığı yapan şebekenin başı olduğu yönünde X1 adlı muhbirden bilgi almıştır. Muhbire göre, başvuran adına, başvuranın eniştesi T.D. tarafından operasyonlar yönetilmiştir. Kaçakçılığın uluslararası yönüyle ilgili olarak, operasyonlar yine başvuran adına M.H.K. tarafından denetlenmiştir.

5. Aynı muhbir, başvuranın talimatlarını iletme için kullandığı telefon hattının numarasını 28 Temmuz 2003 tarihinde Emniyete bildirmiştir.

6. İstanbul savcılığı, X1 adlı muhbirin açıklamalarını teyit etmek için örgüt halinde uyuşturucu kaçakçılığı nedeniyle adli soruşturma başlatılmasına karar vermiştir.

7. Adli kararlar üzerine, birçok kişinin telefonu teknik takip altına alınmak suretiyle dinlenmiştir.

8. Soruşturma çerçevesinde, 5 Kasım 2003 tarihinde, Narkotik Şube Müdürlüğü'ne bağlı ekipler İstanbul'da bir kamyonette kiloluk paketlere sarılı halde yarım tondan fazla eroin ele geçirmiştir.

9. Narkotik Şube Müdürlüğü'ne bağlı ekipler, aynı gün, şebekenin elebaşısı olduğundan şüphelenilen başvuranın da aralarında bulunduğu çok sayıda kişiyi yakalayıp aramalar yapmışlardır. Bu işlemler sayesinde şüphelilerden birinin evinde başka şeylerin yanı sıra iki kilo eroin ele geçirilmiştir.

10. Ertesi gün, 6 Kasım tarihinde, çok sayıda kimyasal madde (baz morfin, afyon macun, sodyum karbonat) ile eroin üretiminde kullanılan malzeme, Rize'de laboratuvar olarak kullanılan bir çiftlikte ele geçirilmiştir.

11. Başvuran, 9 Kasım 2003 tarihinde, hâkim tarafından dinlenmiş, ardından da tutuklanmıştır.

12. Diğer bir yargılama çerçevesinde yakalanan şüphelinin ifadesinin bir örneği, belirtilmeyen bir tarihte, dosyaya eklenmiştir. Şüpheli, sorgulandığı sırada kendisinde bulunan 128 kilo eroini başvuranın örgütünden temin ettiğini beyan etmiştir.

13. Başvuran, 22 Ocak 2004 tarihinde savcılık tarafından suçlanmıştır. Dava, 2004/43 numarası ile kaydedilmiştir.

14. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 9 Ocak 2004 tarihli kararının ardından, aralarında X1 adlı kişinin de bulunduğu iki muhbir, polis memurları tarafından gizli tanık sıfatıyla dinlenmiştir ve ifadeleri Ağır Ceza Mahkemesi'ne iletilmiştir. Bu ifadelerin asıl içeriği başvurana ve avukatına iletilmemiştir.

15. Başvuran, 19 Nisan 2007 tarihinde, organize eroin kaçakçılığı nedeniyle yirmi dört yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılmasının ardından davanın devredildiği İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi, özellikle X1 adlı muhbirin tanık sıfatıyla verdiği ifadeye dayanmıştır. Söz konusu tarihe kadar yapılan her bir duruşma sonunda, Mahkeme, özellikle atılı suçun ağırlığı ile niteliğine ve suçluluğa ilişkin ciddi emarelerin varlığını sürdürmesine dayanarak ilgilinin tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

16. Ağır Ceza Mahkemesi kararı 27 Mart 2008 tarihinde, Yargıtay tarafından bozulmuştur. X1 adlı muhbirin tanık sıfatıyla alınan ifadesinin, başvuranın mahkûmiyetine dayanak olarak kullanılamayacağı kanısına varan Yargıtay, ilgilinin masumiyeti ya da veya suçluluğunun diğer delil unsurları ışığında incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

2. 2004/162 nolu yargılama

17. Bu arada, İstanbul Emniyeti tarafından yürütülen diğer soruşturma çerçevesinde, bir muhbir polis memurlarına başvuranın cezaevinden işlerini yönetmeye devam ettiğini 20 Mart 2004 tarihinde beyan etmiştir. Elde edilen bilgiler sayesinde, polisler İstanbul'da bulunan bir hangarda 4 410 kilo baz morfin ele geçirmişlerdir.

18. Başvuran, bu dava çerçevesinde de suçla itham edilmiştir. Dosya, 2004/162 numarası ile kaydedilmiştir.

19. Davaya bakmakla görevli Ağır Ceza Mahkemesi, 19 Nisan 2007 tarihinde, başvuran ile bir kısım suç ortağının beraatına ve diğer birçok kişinin de mahkûm edilmesine karar vermiştir.

20. Yargıtay, 3 Nisan 2008 tarihinde, özellikle başvuranın beraatına ilişkin kararı bozmuştur.

3. Davaların birleştirilmesi

21. İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi, 2 Şubat 2010 tarihinde, iki davayı birleştirmiştir. Öte yandan, mahkeme, savunma avukatlarına müvekkillerini suçlayan kişilere karşı sorular yöneltme imkânının sağlanması amacıyla 6 Mayıs 2010 tarihinde öngörülen duruşma sırasında muhbirleri dinlemeye karar vermiştir. Mahkeme, emniyetten, söz konusu tarihte muhbirlerin hazır bulunmasını, tanıkların korunması hakkında kanuna uygun olarak, kimliklerinin gizli tutulmasının ve güvenliklerinin sağlanması için gerekli tüm tedbirlerin alınmasını talep etmiştir.

22. Hâkimler, 6 Mayıs 2010 tarihinde, seslerin analizini ve sanıkların sesleriyle diğer seslerin karşılaştırılmasını kapsayacak şekilde telefon kayıtlarının incelenmesine karar vermişlerdir.

23. Muhbirler, hemen bulunamadıklarından dolayı daha sonraki duruşmalar sırasında ifadelerini vermişlerdir.

24. Başvuranın avukatları, müvekkillerinin sağlık durumunun tutukluluğa uygun olmadığını iddia ederek, birçok defa tahliye edilmesine ilişkin taleplerini sunmuşlardır.

25. Yargıtay kararlarının ardından yapılan bütün duruşmaların sonunda, Ağır Ceza Mahkemesi, özellikle kuvvetli suç şüphesinin varlığının devamı ve suçun niteliği ile ağırlığı nedeniyle tahliye taleplerini reddederek, başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Mahkeme, 25 Ocak 2011 tarihli duruşma sırasında ayrıca adli kontrol tedbirlerinin tutuklulukla aynı sonucu elde etmeye imkân vermeyeceğini belirtmiştir.

26. Dava, hâlihazırda, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi önünde halen derdesttir.

B. 5 Aralık 2003 tarihli el koyma işlemi

27. Rize Jandarma Karakolu ile İstanbul Emniyeti ile birlikte müşterek yürütülen bir operasyon çerçevesinde, Rize’de yeni bir el koyma işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu operasyon, 2,5 ton asetik anhidrit, 3 ton sodyum karbonat ve eroin bileşiminde kullanılan iki maddeyle ilgilidir.

28. Jandarma Genel Komutanlığı, aynı gün, basın bildirisi (no. 2003/64) yayımlamıştır. Bu bildiride; uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadele faaliyetleri çerçevesinde Rize'nin bir köyünde eroinin üretildiği bir sit alanı bulunduğu/keşfedildiği, ele geçirilen maddelerin bir ton eroin üretilmesini sağlayabileceği, beş kişinin yakalandığı ve aralarından iki kişinin mahkeme tarafından tutuklandığı belirtilmiştir.

29. Bildiriye göre, yetkililer, davanın, 6 Kasım 2003 tarihinde gerçekleştirilen el koyma işlemi ve “uluslararası uyuşturucu kaçakçısı Urfi Çetinkaya” ile ilişkili olduğu kanaatindedirler. Yetkililer, soruşturmanın devam ettiğini belirtmişlerdir.

30. İstanbul Savcılığı, başvuran da dâhil olmak üzere birçok kişi hakkında soruşturma başlatmıştır.

31. Dosya, soruşturmanın akıbetine ilişkin olarak herhangi bir bilgi içermemektedir.

C. Adana Ağır Ceza Mahkemesi önündeki ceza yargılaması

32. Başvuran, daha önce, 17 Mayıs 2000 tarihinde 21 tondan fazla eroin maddesinin ele geçirildiği soruşturma sonucunda Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde suçlanmıştır.

33. Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılmasının ardından dava, Adana Ağır Ceza Mahkemesi'ne devredilmiştir.

34. Bu mahkeme, 26 Şubat 2007 tarihinde, başvurunu on beş yıl hapis cezasına mahkûm etmiştir.

35. Yargıtay, 25 Ekim 2007 tarihinde, başvuran tarafından yapılan temyiz başvurusunu reddetmiş ve mahkûmiyet kararı kesinleşmiştir.

36. Adana Ağır Ceza Mahkemesi, 4 Aralık 2008 tarihli kararında, çeşitli yargılamalar çerçevesinde, başvuranın maruz kaldığı bütün tutukluluk süreçlerinin kendisine verilen cezadan mahsup edilmesine karar vermiştir. Dolayısıyla, cezanın sona erdiği tarih 2 Ocak 2016 tarihidir. Sonuç olarak, ilgilinin geriye dönük işleyecek şekilde 2 Ocak 2007 tarihinden itibaren, iyi hali nedeniyle olası bir şartlı tahliyeden yararlanma imkânının bulunduğuna karar verilmiştir. Bununla birlikte, başvuran, yalnızca diğer yargılamalar çerçevesinde verilen tutukluluğa veya tutukluluk halinin devamına ilişkin kararların bulunmaması halinde fiilen tahliye edilebilecektir.

37. Kocaeli Ağır Ceza Mahkemesi (başvuranın tutuklu kaldığı yer), 30 Aralık 2008 tarihinde, ilgilinin geriye dönük işleyecek şekilde 2 Ocak 2007 tarihinden itibaren şartlı tahliyesine karar vermiştir. Mahkeme, bu kararında, tutuklunun mahkûmiyeti boyunca iyi halinin bulunduğu sonucuna varan cezaevi idaresinin raporuna dayanmıştır.

38. Ancak başvuran, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen tutukluluk halinin devamına ilişkin kararlar nedeniyle tahliye edilmemiştir.

D. Başvuranın sağlık durumuna ve tutukluluğuna ilişkin bilgiler

39. Yukarıda dile getirilen yargılamalardan daha önce uyuşturucu mevzuatına aykırı eylem nedeniyle gerçekleşen hapis prosedürü çerçevesinde, şu anda tutuklu bulunan başvuran, doktor tavsiyesi üzerine daha önce serbest bırakılmıştır.

40. Bu tahliye kararı, 27 Şubat 2001 tarihli Nevşehir Devlet Hastanesi'nin raporu esas alınarak verilmiştir. Bu raporda aşağıdaki semptomlar belirtilmiştir: Ateşli silah ile yaralanma nedeniyle bacaklarda felç durumu, spastik parapleji ve "T5 seviyesinde bilateral anestezi". Raporda, başvuranın sağlık durumunun üçüncü bir kişinin yardımını gerektirdiği sonucuna varılmıştır. İstanbul Adli Tıp Kurumu, 9 Mayıs 2001 tarihinde, bu raporu onaylamıştır. Adli Tıp Kurumu hekimleri, bu bağlamda, başvuranın ateşli silah ile yaralanma nedeniyle belden aşağısının felçli olduğunu ve idrarını tutamaması sebebiyle de kendisine sürekli olarak bir sonda ile idrar torbası takılı olduğunu belirtmişlerdir. Doktorlar, diğer taraftan, başvuranın dışkı tutma nedeniyle acı hissettiğini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, doktorlar başvuranın tutukluluk halinin bir yıl süre ile ertelenmesini talep etmişlerdir.

41. Somut olaya konu olan yargılamalar çerçevesinde, başvuran öncelikle Kartal (İstanbul) H tipi cezaevinde tutuklu kalmış ardından Kocaeli F tipi cezaevine sevk edilmiştir.

42. Hükümet, başvuranın sağlık durumuyla ilgili olarak, başvuranın sağlık dosyasının bir örneğini sunmuştur. Dosyada, ilgilinin cezaevi sağlık birimi tarafından düzenli olarak muayene edildiğini ve hem muayeneler hem de cezaevinde uygulanamayan tedaviler için çok düzenli bir şekilde Kocaeli Devlet Hastanesi'nin özel servislerine gönderildiği belirtilmektedir. Dosyadaki belgelerde, başvuranın gerçekten radyoloji, nöroloji, üroloji hatta kulak burun boğaz veya odontoloji servislerine götürüldüğü belirtilmektedir. Hükümet, tarafından verilen bilgilere göre, cezaevinde

sağlanan tedaviler ve bakımlar, hekimlerin reçetelerine uyularak başvurana uygulanmıştır. Sunulan belgeler, sonda gibi malzemelerin sağlandığını ve ilaçların düzenli bir şekilde verildiğini göstermektedir. Cezaevi idaresi, doktorlar tarafından verilen kararlara müdahale etmemiş ve hekimlerin reçetelerine uyarak tedbirler almakla yetinmiştir. Taraflar, bu hususlarda uzlaşmışlardır.

43. Ayrıca Hükümet, hekimlerin talepleri doğrultusunda, başvuranın cezaevi şartlarında yaşamını kolaylaştırmak adına ilgilinin hücresinde çalışmaların yapıldığını ve kişiye özel malzeme temin edildiğini belirtmektedir. Böylelikle, başvuranın rahatça geçişini sağlamak için hücresinin ve tuvaletlerin giriş kapıları ile gezinti yerine ulaşımı sağlayan kapı genişletilmiştir. Aynı zamanda alafranga tuvaletler bulunmaktadır. İlgiliye, bacak protezleri takılmış ve egzersizler yapmasına imkân verecek metal paralel barlar yerleştirilmiştir. Diğer yandan, ilgilinin şiltesi şişme yatak ile değiştirilmiştir. Son olarak, başvuranın tekerlekli sandalyesi de bulunmaktadır.

44. İlgili, bu hususlara itiraz etmemektedir.

45. Hükümet tarafından sunulan fotoğraflar, yukarıda belirtilen unsurların gerçek olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu fotoğraflar, alafranga tuvaletlerin ve banyonun, hücrenin geri kalan kısmından duvar ve kapıyla ayrıldığını göstermeye imkân vermektedir. Bu fotoğraflar, aynı zamanda donanımlı mutfak köşesi, lavabo, buzdolabı, en azından güneşin girmesini sağlayan büyük bir pencere ve gezinti yapılan avluya girişi sağlayacak bir kapının bulunduğunu göstermektedir.

46. Tarafların sunduğu son sağlık raporu, 15 Temmuz 2010 tarihli dir. Hükümete göre, ilgilinin sağlık durumuna ilişkin güncel sonuçları elde etmek amacıyla adli makamların talep ettiği bir rapor söz konusudur.

47. Kocaeli Devlet Hastanesi'nde görevli dokuz hekim tarafından imzalanan bu belgede, aşağıdaki semptomların mevcut olduğu belirtilmektedir:

- “ - distal hipoestezi parapleji [bacakların alt kısmında hassasiyetin azalması] T5-T6;
- Nörolojik inkontinans;
- Burun septumunun deviasyonu;
- Torakal vertebrada travmatik sekelleri; ”

48. Raporda başvuranın sağlık durumunun tutukluluk koşullarıyla olası uyumsuzluğu ile ilgili olarak herhangi bir görüş sunulmamaktadır.

E. Medya tarafından davanın üzerinin örtülmesi ve başvuran tarafından bazı gazeteler aleyhine açılan davalar

49. Başvuranın yakalanması, soruşturmacılar tarafından gerçekleştirilen el koyma işlemleri, savcılık tarafından başlatılan kovuşturmalar ve soruşturmaların ilerleyen aşamalarında meydana gelen gelişmeler, ulusal basında günlük olarak geniş şekilde anlatılmıştır.

1. İhtilaf konusu makaleler

a) 9 Kasım 2003 tarihinde *Hürriyet* gazetesinde yayımlanan makale

50. 9 Kasım 2003 tarihinde *Hürriyet* gazetesinde yayımlanan makalede, gerçekleştirilen çeşitli polis operasyonları ile el koyma işlemleri anlatılmış ve başvuran “uluslar arası uyuşturucu kaçakçısı” olarak nitelendirilmiştir.

b) 9 Kasım 2003 tarihinde *Vatan* gazetesinde yayımlanan makaleler

51. *Vatan*’da yayımlanan ilk makalede de gerçekleştirilen farklı polis operasyonları ile el koyma işlemlerinden bahsedilmiş ve başvurunu tarif etmek için “uyuşturucu kaçakçısı” ifadesi kullanılmıştır.

52. Operasyonlardan birinin gerçekleştirildiği sırada, ele geçirilen maddelerin basına gösterilmesi sırasında İstanbul Valisi’nin söylediği sözlere yer veren bir metin de bu makaleye eklenmiştir: “Şimdiye kadar yapılmış en büyük baskın söz konusudur. Sivrisinekleri kovalamakla yetinmedik, aynı zamanda bataklıkları kurutmak için de çabaladık.”

53. İkinci metinde ise başvuranın yaşam tarzı ile kendi evinde düzenlediği ve bazı ünlülerin de davet edildiği gece eğlencelerine yer verilmiştir. Söz konusu evin çekilen bir fotoğrafı da metinde yer almaktadır.

54. Bir diğer makalede, başvurana ilişkin davaların geçmişini incelemekle görevli hâkimler hakkında açılan kovuşturmaların varlığından söz edilmektedir. İlgililer hakkında başvuranın bağışlarından yararlandıklarına ve İstanbul futbol kulübünün uluslar arası maçı için kendi imkânlarıyla yurt dışına gittiklerine dair şüphelerin bulunduğu belirtilmiştir.

55. Bu makalede, başvuranın avukatlarından birinin, Adalet Bakanlığı bünyesinde üst düzey görevlerde bulunan (genel müdür) ve ilgiliye ilişkin bu bağlamda bazı belgeleri imzalayan eski bir hâkimden başkası olmadığını belirten bir metin de yer almıştır.

c) 9 Kasım 2003 tarihinde *Star* gazetesinde yayımlanan makale

56. 9 Kasım 2003 tarihinde *Star* gazetesinde yayımlanan makalede, polis operasyonlarından biri anlatılarak, şebekenin başvuran tarafından yönetildiği belirtilmiştir.

d) 5 Aralık 2003 tarihinde *Posta* gazetesinde yayımlanan makale

57. 5 Aralık 2003 tarihli *Posta* gazetesinde yer alan “Urfi Çetinkaya için Rize’deki ikinci polis baskını” başlıklı makalede, 2,5 ton asetik anhidrit ve 3 ton sodyum karbonatın ele geçirildiğinden söz edilmiştir. Önceki ay 505 kilo eroinin ele geçirilmesinin ardından yapılan operasyon sonucunda "bunların eroin kaçakçılığı nedeniyle daha önce mahkûm edilmiş olan başvurana ait olduğunun tespit edildiği” belirtilmiştir.

e) 6 Aralık 2003 tarihinde *Sabah* gazetesinde yayımlanan makale

58. 6 Aralık 2003 tarihinde *Sabah* gazetesinde yayımlanan, “Eroin kaçakçılarına büyük darbe” başlıklı makalede ise 5 Aralık tarihinde Rize’de gerçekleştirilen el koyma işlemlerinden söz edilmiştir. Davanın “uluslararası uyuşturucu kaçakçısı Urfi Çetinkaya” ile bağlantılı olduğu ve soruşturmanın halen devam ettiği belirtilmiştir.

f) 14 Ocak 2004 tarihinde *Akşam* gazetesinde yayımlanan makale

59. 14 Ocak 2004 tarihinde *Akşam* gazetesinde yayımlanan “Urfi’nin zehri yok oldu” başlıklı makalede, polis operasyonu sırasında ele geçirilen 154 bidon kimyasal

maddenin kaybolduğu dile getirilmiş ve ambarın gözetiminden sorumlu memur hakkında şüphelerin oluştuğu belirtilmiştir.

60. Başvurana atılı bazı olay ve olgulardan söz edilmiş ve bilgilerin kaynağının iddianame olduğu belirtilmiştir.

61. Makalede ayrıca birçok kişinin yargı önüne çıkarıldığından da bahsedilmiştir.

g) 5 Şubat 2004 tarihinde *Sabah* gazetesinde yayımlanan makale

62. 5 Şubat 2004 tarihinde *Sabah* gazetesinde yayımlanan makalede, başvuranın devam eden soruşturmalara ilişkin bilgi alma karşılığında Narkotik Şube Ekibinde görevli memura aylık 5 000 Amerikan Doları ödediğine dair hakkında şüphelenildiği belirtilmektedir. Makalede, “köstebeği” tanımlamaya imkân veren soruşturma işlemleri ile başvuran ve adamları arasında geçen şifreli telefon görüşmelerinden söz edilmiştir. Bu açıklamada, “iddianameye göre” ifadesine öncelik verilmiştir. Makalede yer alan metin, “Onun adı ikiyüzlü Türk” başlığını taşımaktadır.

h) 1 Nisan 2004 tarihinde *Milliyet* gazetesinde yayımlanan makale

63. 1 Nisan 2004 tarihinde *Milliyet* gazetesinde yayımlanan “Dağ gibi baz morfin yine tanıdık birinin” başlıklı makalede, gerçekleştirilen el koyma işlemleri ile devam eden araştırmalar kısaca anlatılmıştır. Aynı zamanda polisin, cezaevindeki hücrelerinden faaliyetlerini yönettiği gerekçesiyle başvurandan şüphelendiği belirtilmiştir.

i) 1 Nisan 2004 tarihinde *Posta* gazetesinde yayımlanan makale

64. 1 Nisan 2004 tarihinde *Posta* gazetesinde yayımlanan makalede, 5 Kasım 2003 tarihinde gerçekleştirilen bir önceki el koyma işlemine bağlı olarak, İstanbul’da yaklaşık 4,5 ton baz morfinin ele geçirildiği anlatılmıştır. Başvuranı tarif etmek için “uyuşturucu kaçakçısı” ve “uluslar arası uyuşturucu kaçakçısı” tabirleri kullanılmıştır. Aynı zamanda basın konferansı sırasında, İstanbul Valisi’nin “kaçakçılara huzur vermeme konusunda kararlı olan” polisler saygı duyduğu ifade edilmiştir.

2. Başvuran tarafından açılan adli davalar

65. Çeşitli tarihlerde, başvuran, lekeleyici ithamlar içeren ve kendisini uyuşturucu kaçakçısı olarak gösteren söz konusu gazetelerdeki makalelere karşılık tekzip hakkını kullanabilmesi yönündeki kararları elde etmek amacıyla Sulh Hukuk Mahkemeleri'nde dokuz adet dava açmıştır. Başvuran, masumiyet karinesi ilkesini hatırlatarak, uyuşturucu suçundan dolayı hiçbir şekilde mahkûm edilmediğini, evinde herhangi bir el koyma işleminin gerçekleştirilmediğini ve polis operasyonları sırasında ele geçirilen ürünlerin kendisine ait olduğunun hiçbir mahkeme tarafından kanıtlanmadığını ileri sürmüştür.

66. 7 Ocak 2004 tarihinde verilen beş kararla, başvuranın taleplerinin ilk dizisi Şişli Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir. Bu talepler, *Hürriyet*, *Star* ve *Vatan* gazetelerinde 9 Kasım 2003 tarihinde yayımlanan makaleler ile *Posta* gazetesinde 5 Aralık 2003 tarihinde ve *Sabah* gazetesinde 6 Aralık 2003 tarihinde yayımlanan makalelerle ilgilidir.

67. 5 Mart 2004 tarihinde verilen iki kararla, Şişli Sulh Hukuk Mahkemesi başvuranın taleplerinin ikinci dizisini de kabul etmiştir. Bu talepler, *Akşam* gazetesinde 14 Ocak 2004 tarihinde ve *Sabah* gazetesinde ise 5 Şubat 2004 tarihinde yayımlanan makalelerle ilgilidir.

68. 21 Mayıs 2004 tarihinde verilen diğer iki kararla, Şişli Sulh Hukuk Mahkemesi, başvuranın taleplerinin üçüncü dizisini de kabul etmiştir. Söz konusu talepler, *Milliyet* ve *Posta* gazetesinde 1 Nisan 2004 tarihinde yayımlanan makalelerle ilgilidir.

69. Cezalandırılan gazeteler sözü edilen kararlara itiraz etmişlerdir.

70. Şişli Asliye Ceza Mahkemesi, temyiz makamı olarak, 16 Ocak 2004 tarihli üç kararla, 20 Ocak 2004 tarihli kararla, 16 Mart 2004 tarihli iki kararla, 21 Nisan 2004 tarihli kararla ve 31 Mayıs 2004 tarihli kararla itirazları yerinde bularak kabul etmiştir.

71. Mahkeme, gerekçesinde, hakkında dava açılan gazetelerin başvuranın yakalanma nedenlerine ilişkin bilgiler sunduğu, “olayları görüldüğü gibi” anlattığı ve “görünenlerin ötesindeki” gerçeği araştırma görevinin gazetecilere ait olmadığı kanısına varmıştır. Öte yandan, Mahkeme, başvuran ile suç ortakları hakkında açılan davalara ilişkin bilgileri kamuya sunma konusunda kamu yararının bulunduğu kanaatine varmıştır.

72. *Posta* ve *Sabah* gazetelerinde sırasıyla 5 ve 6 Aralık 2003 tarihlerinde yayımlanan makalelere ilişkin olarak, Mahkeme, bilgi notu ile Jandarma Genel Komutanlığı'nın basın bildirisine dayanarak gazetelerin itirazlarını kabul etmiştir (yukarıda geçen 28 ve 29. paragraflar).

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

A. Tutukluların sağlık durumlarına ilişkin çeşitli hükümler

73. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına ilişkin 2006/10218 sayılı Tüzük, tutukluların tıbbi tedavi ile muayenelerinin Ceza İnfaz Kurumu Hekimi tarafından sağlık birimi bünyesinde gerçekleştirilmesini öngörmektedir. Muayene veya tedavinin yalnızca Kamu Sağlık Kuruluşu'nda gerçekleştirilebileceği durumlarda, tutuklular, sağlık durumları gerektirdiği takdirde bu kuruluşlara sevk edilmektedirler.

74. Öte yandan, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına ilişkin 5275 sayılı Kanunun 16. maddesi, hasta hükümlülerin sağlık kuruluşlarında kendilerine ayrılan bölümlerde cezalarını çekebileceklerini öngörmektedir. Kendilerini tedavi eden doktor gerekli gördüğü takdirde, bu hükümlüler yakın ailelerinin refakatinde söz konusu kuruluşlarda kalabilmektedirler.

75. Ayrıca hapisanede kalan ve sağlık durumları üçüncü kişinin yardımını gerektiren tutuklulara ilişkin olarak, Adalet Bakanlığı'nın 8 Nisan 2011 tarihli ve savcılarının tümüne gönderilen yazılı talimat, ilgililerin günlük yaşamlarındaki ihtiyaçları için gereken yardımın, hapisanenin iç hizmetlerinde çalışan tutuklular veya cezaevi personeli tarafından sağlanabildiğini hatırlatmaktadır. Ayrıca gerektiği takdirde bu yardım, ücret karşılığında dış hizmetlere başvurularak da sağlanabilmektedir. Diğer yandan, bu talimatta, söz konusu tutukluların ailelerinin refakatinde özel hücrelerde kalabilmelerine izin verilmesi gerektiği belirtilmektedir.

B. Sağlık sebeplerinden dolayı tahliye edilmeye ilişkin hükümler

1. Cumhurbaşkanı'nın af yetkisi

76. Anayasa'nın 104. maddesinin b) bendinde, Cumhurbaşkanı'na ihtiyarlayan, kalıcı bir hastalığı ya da sakatlığı bulunan ve nihai karar ile hüküm giyen tutukluların cezalarını tamamen ya da kısmen bağışlama hakkı verildiği belirtilmektedir.

2. Sağlık nedenlerinden dolayı tutukluluk halinin ertelenmesi

77. 5275 sayılı kanunun 16. maddesinde, ayrıca tutukluluk durumunun kesin bir hayati tehlike teşkil etmesi halinde, “hükümlü” iyileşinceye dek cezanın infazının geriye bırakılmasını öngörülmektedir. Nitekim “hükümlü” ifadesi, iç hukukta, mahkûmiyet kararı Yargıtay tarafından son kez onanarak kesinleşen kişiyi tarif etmektedir.

Hapis cezasının ertelenmesi, Adli Tıp Kurumu'nun veya Adalet Bakanlığı tarafından bu konuda yetkili olduğu kabul edilen bir hastanenin uygun raporuna bağlıdır. İkinci aşamada ise, raporun Adli Tıp Kurumu tarafından onaylanması gerekecektir.

78. 24 Ocak 2013 tarihli kanunla yapılan düzenleme itibariyle, hapisane ortamında günlük yaşantısına ilişkin ihtiyaçlarını kendi başına karşılama imkânı sağlamayacak derecede ağır hastalık veya sakatlıklardan muzdarip olan hükümlüler, tahliye edilmeleri kamu güvenliği için bir tehdit oluşturmaması koşuluyla aynı prosedüre göre serbest bırakılabilmektedirler.

79. 5275 sayılı Kanunun 116. maddesinde, bu hükmün aynı zamanda tutukluluk gereklilikleriyle bağdaşması nedeniyle tutuklulara da uygulanabildiği belirtilmektedir.

80. Ayrıca cezanın ertelenmesine imkân tanıyan 20 Mart 2006 tarihli Tüzüğün 54. maddesine de işaret etmek gerekmektedir. Sözü edilen kanunun 16. maddesi bu hükme örnek teşkil etmektedir.

Ancak 16. maddesinde belirtilenlerin aksine, bunun da doğal bir sonucu olarak, Yönetmeliğin 186. maddesinde, tutukluların hükümlülerde olduğu gibi, yine sağlık sebepleriyle tahliye edilme durumundan yararlanma imkânları öngörülmemektedir.

81. Bununla birlikte, 8 Şubat 2013 tarihli yeni bir kararda (Değişik iş 2013/45 - 2010/283E - 2010/245K), İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi, Adli Tıp Kurumu'nun raporuna dayanarak sağlık sebeplerinden dolayı tutuklu bulunan sanığın tahliye edilmesine karar vermiştir. Bu karara varırken, hâkimler, Yönetmeliğin yalnızca hükümlülere sağladığı imkânı tutuklular için de genişleten 5275 sayılı kanunun 16. ve 116. maddelerine dayanmıştır.

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

82. Başvuran, tutukluluğunun sağlık durumuna uygun olmaması nedeniyle kötü muamele teşkil ettiğini iddia etmektedir. Başvuran, Sözleşme’nin 3. maddesini ileri sürmektedir. Bu maddeye göre,

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

A. Tarafların iddiaları

83. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemektedir. Hükümet, başvuranın hem hastane kuruluşlarında hem de cezaevinin sağlık birimi bünyesinde gerekli tüm tedavileri gördüğünü ve düzenli olarak sağlık muayenelerine tabi tutulduğunu belirtmektedir. Hükümet, ayrıca ilgilinin hekim reçetelerine uygun olarak tedavi edildiğini beyan etmektedir. Hükümet, ayrıca özel malzemelerin başvurana temin edildiğinin ve cezaevinde yaşamını daha kolay sürdürebilmesi amacıyla hekimlerin taleplerine uygun olarak hücresinde çalışmaların gerçekleştirildiğinin altını çizmektedir. Böylelikle, başvuranın rahatça geçişini sağlamak için hücresinin ve tuvaletlerin giriş kapıları ile gezinti yerindeki avlunun giriş kapısı genişletilmiştir. Alafranga tuvaletler yerleştirilmiştir. Başvurana bacak protezleri takılmış ve egzersiz yapmasına imkân verecek paralel metal çubuklar yerleştirilmiştir. Öte yandan, başvuranın yatağı değiştirilmiştir.

84. Hükümet, mevcut unsurları dikkate alarak, Sözleşme’nin 3. maddesi ile öngörülen asgari düzeye ulaşılmadığı kanaatindedir.

85. Hükümetin üzerinde durduğu olaylarla ilgili unsurların gerçekliğini kabul eden başvuran, buna karşılık olarak, özellikle parapleji (felç) ve enkontinans (idrar tutamama) nedeniyle acı hissettiğini ve sağlık durumunun tutukluluğuna uygun olmadığını iddia etmektedir. Başvuran, ayrıca cezaevi koşullarının/ortamının potansiyel olarak ölüme sebebiyet verebilecek enfeksiyonlara elverişli olduğunu

değerlendirmektedir. Dolayısıyla, başvuranın tutuklanması hayati bir risk oluşturmaktadır.

86. Başvuran, hapisane arkadaşlarının ailelerine gönderdiği ücret karşılığında bu arkadaşları tarafından günlük ihtiyaçlarının karşılandığını ifade etmektedir.

B. Mahkeme’ nin değerlendirmesi

1. Genel ilkeler

87. Mahkeme, bir cezanın veya bir muamelenin “insanlık dışı” ya da “aşağılayıcı” olarak nitelendirilmesi için mağdurun maruz kaldığı acının veya aşağılanmanın; meşru bir cezanın ya da muamelenin uygulanması halinde kaçınılmaz olarak maruz kalınan acı veya aşağılamanın ötesinde olması gerektiğini hatırlatmaktadır (*Jalloh / Almanya* [BD], no. 54810/00, § 68, AİHM 2006-IX).

88. Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerle ilgili olarak, Sözleşme’nin 3. maddesi, Devlete, tutukluların insanlık onuruna riayet edilmesini sağlayacak şekilde bir cezaevi sisteminin düzenlenmesi yükümlülüğünü getirmektedir (*Choukhovoi / Rusya*, no. 63955/00, § 31, 27 Mart 2008, ve *Benediktov/Rusya*, no. 106/02, § 37, 10 Mayıs 2007). Bu pozitif yükümlülük; tedbirin uygulanma usulleri bakımından, ilgilinin tutukluluğa bağlı olan acı hissinin kaçınılmaz seviyesini aşan bir şiddette sıkıntı veya sınamaya tabi tutulmamasını ve hapishanenin uygulamalarına ilişkin gereklilikler dikkate alınarak, gereken sağlık tedavilerinin özellikle idare tarafından yeterli biçimde uygulanmasıyla tutuklunun sağlığının ve rahatlığının temin edilmesini gerektirmektedir (*Mouisel / Fransa*, no. 67263/01, § 40, AİHM 2002-IX).

89. Öte yandan, Mahkeme içtihadından anlaşıldığı üzere, tutukluluğu sırasında hasta kişiyi tedavi etme görevi Devlete, mahkûmun tutukluluk koşullarına dayanabilme durumunu göz önünde bulundurma, kendisine gerekli sağlık tedavilerini uygulama ve gerektiği takdirde, tutukluluğa ilişkin genel koşulların kişinin sağlığına ilişkin özel durumuna uygun hale getirilmesini sağlama yönündeki özel yükümlülükleri getirmektedir.

90. İlk yükümlülükle ilgili olarak, Mahkeme, hukuk devletinde cezanın infazının takip edilebilmesi için kişinin tutukluluk durumuna dayanma kapasitesinin bir koşul

olduğunu hatırlatmaktadır. Bir tutuklu özellikle tedavisi zor bir hastalıktan muzdarip olsa bile (*Mouisel*, anılan, *idem*), genel yükümlülükten bu tutuklunun tahliyesi ya da devlet hastanesine sevki yönünde bir sonuç çıkarılmasa da, Mahkeme, tutuklu kişinin sağlık durumunun tutukluluk koşullarıyla kesin olarak bağdaşmadığı istisnai hallerde, Sözleşme'nin 3. maddesinin bu tutuklunun bazı koşullar altında serbest bırakılmasını gerektirdiğini göz ardı etmemektedir (*Rojkov / Rusya*, no. 64140/00, § 104, 19 Temmuz 2007).

91. İkincil olarak, Mahkeme, uygun tıbbi tedavilerin uygulanmamasının genellikle Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muamele teşkil ettiğini hatırlatmaktadır (*İlhan / Türkiye* [BD] no. 222/77/93, § 87, AİHM 2000-VII ve *Naoumenko / Ukrayna*, no. 42023/98, § 112, 10 Şubat 2004). Mahkeme' nin içtihadı, hastanın uygun biçimde tıbbi kontrol altında tutulmasını ve özel durumuna göre verilen sağlık hizmetlerinin yeterli olmasını gerektirmektedir. Böylelikle, sağlanan tedavinin etkinliği çerçevesinde, cezaevi yetkililerince tutuklu kişiye yetkili hekimler tarafından önerilen tıbbi bakımların sunulmasını öngörmektedir (*Sosyal / Türkiye*, no. 50091/99, § 50, 3 Mayıs 2007 ve *Gorodnitchev / Rusya*, no. 52058/99, § 91, 24 Mayıs 2007). Ayrıca, ilgiliye tıbbi bakımların titizlikle ve belli bir sıklıkla uygulanması konusu, Sözleşme'nin 3. maddesinin gereklilikleriyle kişinin tedavisinin uyumlu olup olmadığını incelemek için dikkate alınması gereken iki unsurdur. Mahkeme özellikle, bu iki etkeni mutlak biçimde değerlendirmemektedir ancak tutuklunun özel sağlık durumunu her defasında dikkate almaktadır (*Serifis / Yunanistan*, no. 27695/03, § 35, 2 Kasım 2006, *Rohde / Danimarka*, no. 69332/01, § 106, 21 Temmuz 2005, *Iorgov v. Bulgaristan*, no. 40653/98, § 85, 11 Mart 2004, ve *Sediri / Fransa* (kabul edilebilirlik kararı), no. 44310/05, 10 Nisan 2007).

92. Üçüncü yükümlülükle ilgili olarak Mahkeme, tutuklunun ahlaki bütünlüğüne zarar vermeyecek koşullarda tutukluluğa katlanabilmesi amacıyla, gerektirdiği takdirde, cezaevi ortamının özel ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini gerektirmektedir (*Xiros / Yunanistan*, no. 1033/07, § 76, 9 Eylül 2010).

2. Somut olaya uygulanması

93. Mahkeme, mevcut dava çerçevesinde, öncelikle, yukarıda belirtilen ilkeler bağlamında, başvuranın tutukluluk halinin devamının Sözleşme'nin 3. maddesinin

gerekliliklerine uygun olup olmadığını incelemelidir. Daha sonra Mahkeme, ilgiliye sağlanan tıbbi bakımların niteliğini ve nihayetinde, tutukluluk koşullarının ilgilinin sağlık durumuna uygun hale getirilmesi yönündeki ihtiyacı inceleyecektir.

a) Başvuranın tutukluluğa dayanabilme kapasitesi hakkında

94. Başvuranın cezasını çekme konusundaki dayanıklılığı ile ilgili olarak, Mahkeme, dosyanın mevcut durumundan ve özellikle tarafların ibraz ettikleri rapor ile sağlık raporlarından, başvuranın ateşli silahla yaralanması sonucu vücudunda çok önemli sekellerin meydana geldiğinin, belden aşağısının felç olduğunun (iki bacağın kısmı felci ile belden aşağısının tutmaması) ve bu nedenle, cezaevinde tekerlekli sandalye kullanmak zorunda kaldığının, bu durumun günlük hayatını zorlaştırdığının anlaşıldığını tespit etmektedir.

95. Mahkeme, 2001 yılında, başvuranın daha önce cezaevinde kalması çerçevesinde, bir yıllık bir süre için salıverilmesini öneren tıbbi rapora dayanarak sağlık nedenleriyle tahliye imkânından yararlandığını kaydetmektedir.

96. Mevcut başvuruya konu olan ve 2003 yılında başlayan mahkûmiyetle ilgili olarak Mahkeme, başvuranın tutukluluğu boyunca tıbbi takibini sağlayan hiçbir doktorun, ilgilinin sağlık durumunun gerek hastaneye yatmasını gerektirdiği (*Viorel Burzo / Romanya*, no. 75109/01 ve 15110/05, 18 Mayıs 2006) gerekse tutukluluk hali ile uyumlu olmadığının anlaşıldığı kanaatine varmadıklarını gözlemlemektedir.

97. Başvuran, öte yandan cezaevi ortamının potansiyel olarak ölüme yol açabilecek enfeksiyonlara elverişli olduğunu belirtmekle yetinerek inandırıcı herhangi bir tıbbi unsur sunmamıştır.

98. Ayrıca başvuranın sağlık dosyasından, sağlık durumunun tutukluluğu boyunca bozulduğu anlaşılmamaktadır (bkz., bu arada, yukarıda anılan *Viorel Burzo*).

99. Yukarıda belirtilenleri dikkate alan Mahkeme, başvuranın durumunun, bir tutuklunun sağlık durumunun tutukluluk halinin devamıyla kesinlikle uyumlu olmadığı istisnai koşullara dâhil olmadığı kanaatindedir.

b) Sağlanan tıbbi bakımların niteliği hakkında

100. Başvuranın sağlık durumu nedeniyle Mahkeme, mevcut dava çerçevesinde, ilgiliye sağlanan tıbbi tedavinin uygunluğunun özel bir önem taşıdığı kanısındadır.

101. Mahkeme, öncelikle başvuranın genel olarak uzman bir kişi tarafından takip edildiğini ve tıbbi tedavisinin sağlandığını gözlemlemektedir.

102. İlgili, esasen gerek cezaevi sağlık birimi bünyesinde gerekse kamu hastaneleri kuruluşlarının yetkili servislerinde düzenli olarak muayene edilmiş ve (nöroloji, üroloji ve radyoloji) tedavi görmüştür. Bununla birlikte, başvuran, hem sakatlığına bağlı sorunlar hem de sağlığının diğer yönleri, örneğin diş veya kulak, burun ve boğaz sorunları için de (burun septum deviasyonu) tedavi görmüştür (bkz., yukarıdaki 42. paragraf).

103. Diğer yandan ilgili, hekim reçetelerine uygun olarak tedavi edilmiştir. İlgili, kendisine uygulanan sonda gibi, tıbbi malzeme ve ilaçlardan yararlanmıştır.

104. Başvuran, ayrıca bu noktalara karşı çıkmamaktadır.

105. Sonuç olarak, dosyadan, yetkililerin başvuranın durumuna ilişkin dikkatli oldukları ve sağlık durumuna uygun olarak başvurana tıbbi tedaviler uygulamadıklarını ifade etmeye imkân verecek herhangi bir unsur bulunmadığı anlaşılmaktadır.

c) Başvuranının sağlık durumuna yönelik cezaevi ortamının uygun niteliği hakkında

106. İlgilinin duyma ve hareket etme kabiliyetini büyük ölçüde etkileyen önemli derecede sakatlıklardan muzdarip olması nedeniyle, tutukluluk koşullarının başvuranın özel ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi mevcut davada özel bir önem taşımaktadır.

107. Mahkeme, öncelikle başvuranın genel tutukluluk koşullarının eleştiriye konu olamayacağını değerlendirmektedir. Mahkeme, özellikle Hükümet tarafından sunulan fotoğraflara göre, ilgilinin güneş ışığı alan yeterince büyük bir penceresi bulunan bir hücrede tutuklu bulunduğunu ve ayrıca iç avluda gezinme imkânına da sahip olduğu kanaatine varmaktadır (bkz., bu bağlamda, *Valasinas / Lituanya*, no. 44558/98, §§ 103 ile 107, AİHM 2001 – VIII, ve *Nurmagomedov / Rusya* (kabul edilebilirlik kararı), no. 30138/02, 16 Eylül 2004). Üstelik hücresinde başvuran kişisel tuvalete, hücrenin geri kalan kısmından bir duvar ve kapı ile ayrılan bir banyoya sahip olmakla birlikte, yine hücrede lavabo ile buzdolabının bulunduğu mutfak köşesi de yer almaktadır.

108. Mahkeme, ayrıca hekimlerin reçetelerine uygun olarak başvurana özel malzemelerin temin edildiğini gözlemlemektedir. Başvuranın egzersiz yapabilmesi amacıyla paralel metal çubuklar yerleştirilmiş ve başvuranın yatağı değiştirilmiştir.

109. Öte yandan, başvuranın hücresinde gerçekleştirilen çalışmalar, cezaevindeki günlük yaşamını kolaylaştırmaya imkân vermiştir. Başvuranın rahatça geçişini sağlamak için hücresinin ve tuvaletlerin giriş kapısı ile gezintinin yapıldığı avluya ulaşımı sağlayan kapı genişletilmiştir. İlgili, dolayısıyla kendi imkânlarıyla hücrelerinden çıkarak dolaşabilmektedir (bkz., *a contrario*, *Vincent / Fransa*, no. 6253/03, § 201, 24 Ekim 2006). Ayrıca, alafranga tuvaletler de yerleştirilmiştir.

110. Şüphesiz, Mahkeme, başvuranın muzdarip olduğu duyma ve hareket kabiliyetlerine ilişkin sorunların önemi nedeniyle, günlük hayatında yardım edilmemesinden dolayı bazı kişisel ihtiyaçlarının karşılanmasının zor hale geldiğini göz ardı etmemektedir.

111. Mahkeme, bu bağlamda, başvuranın günlük yaşantısına bağlı ihtiyaçlarının karşılanması için hapisane arkadaşları tarafından kendisine yardım edildiğini gözlemlemektedir. Bununla birlikte, dosyadan, ilgilinin hâlihazırda yardım edilmemesi ya da yapılan yardımın yetersiz olması nedeniyle hiçbir zaman şikâyet etmediği ve cezaevi yetkililerinden bir refakatçiden yararlanma talebinde bulunmadığı anlaşılmaktadır.

d) Sonuç

112. Mahkeme, özellikle herhangi bir tıbbi görüşe göre tutukluluğa engel bir durumun bulunmadığı sonucuna varılması ve ulusal yetkililerin bilhassa uygun tıbbi tedavilerin sağlanması ile tutuklunun fiziksel bütünlüğünün korunmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmeleri halinde, tutukluluk haline devam edilip edilmemesi konusunda (anılan *Sakkopoulos / Yunanistan*, no 61828/00, § 44, 15 Ocak 2004, ve *Glefmannet Ene*) ulusal mahkemelerin yerine geçemeyeceğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, mevcut davada da bu durumun söz konusu olduğunu tespit etmektedir.

113. Mahkeme, ayrıca başvuranın sağlık durumunun ağırlaşması halinde, Türk hukukunun ulusal makamlara müdahale etme imkânı sunduğunu gözlemlemektedir (yukarıdaki 77. paragraf). Başvuran, özellikle yeni tıbbi bilirkişi incelemelerinin

yapılmasına karar verilmesi çerçevesinde, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına ilişkin Kanunun 16. ve 116. maddelerine dayanarak, sağlık nedenleriyle tahliye talebinde bulunabilmektedir (*ibidem*). Mahkeme, bu bağlamda, 2006/10218 nolu Tüzüğün 186. maddesinde yer alan ifadelere rağmen, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin özellikle başvuranın önünde yargılandığı 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nin yaklaşımının, nihai kararlar mahkûm edilen kişilerin yararına öngörülen sağlık nedenleriyle tutukluların salıverilme imkânlarını genişletecek şekilde, söz konusu Tüzüğü/Yönetmeliği dikkate almaksızın yukarıda belirtilen kanun maddelerinin uygulanmasından ibaret olduğunu dikkate almaktadır.

114. İlgili olaylara ilişkin genel değerlendirmelerde bulunan Mahkeme, gerek başvuranın sağlık durumunun gerekse yaşadığını iddia ettiği sıkıntının, Sözleşme'nin 3. maddesi ile güvence altına alınan hakkın ihlal edilmesi için yeterli asgari seviyeye ulaşmadığı sonucuna varmaktadır.

115. Sonuç olarak bu şikâyet, açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ile 4. fıkrasına uygun olarak reddedilmelidir.

SÖZLEŞME'NİN 5. MADDESİNİN 3. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

116. Başvuran, tutukluluk süresinin aşırı uzunluğundan şikâyet etmektedir. Başvuran, bu bağlamda Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasını ileri sürmektedir. Bu maddeye göre:

“İşbu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca yakalanan veya tutulan herkesin (...) yargılama süresince serbest bırakılma hakkına sahiptir. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminat şartına bağlanabilir.”

117. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemektedir.

118. Bu şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit eden Mahkeme, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.

119. Hükümet, esas bakımından, başvuranın maruz kaldığı tutukluluk süresi nedeniyle Sözleşme’ nin 5. maddesinin 3. fıkrasının ihlal edilmediğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda, davaya birçok olay ve olgu ile çok sayıda sanığın konu olduğunu belirtmektedir. Kendi açısından tutukluluk süresi, davanın karmaşıklığı ve mevcut delil durumu bakımından haklı gösterilebilmektedir.

120. Diğer yandan, Hükümet başvuranın kaçakçılık olayları nedeniyle 1985 yılında daha önce mahkûm edildiğini, ardından da uyuşturucu kaçakçılığı nedeniyle Adana Ağır Ceza Mahkemesi tarafından on beş yıl hapis cezasına çarptırıldığını ileri sürmektedir. Dolayısıyla başvuranın tutukluluğunu haklı gösterecek nitelikte kamu yararının bulunduğu kanısındadır.

121. Başvuran bu iddialara karşı çıkmakta ve tutukluluk süresinin aşırı uzun olduğu yönündeki iddialarını yinelemektedir.

122. Mahkeme, başvuranın tutukluluğunun 5 Kasım 2003 tarihinde gözaltına alınmasıyla başladığını ve hâlihazırda devam ettiğini gözlemlemektedir.

123. Diğer taraftan, Mahkeme, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından mahkûmiyet kararının verildiği 19 Nisan 2007 tarihi ile bu kararın bozulduğu 27 Mart 2008 tarihi arasında maruz kalınan tutukluluğun, Sözleşme’nin 5. maddesinin 1. fıkrası ile ilgili olduğunu ve Sözleşme’ nin 5. maddesinin 3. fıkrası uyarınca dikkate alınacak sürece dâhil edilmemesi gerektiğini kaydetmektedir (*Solmaz / Türkiye*, no. 27561/02, §§ 23-37, 16 Ocak 2007 ve *Baltacı / Türkiye*, no. 495/02, §§ 4-46, 18 Temmuz 2006).

124. Diğer taraftan, Mahkeme, ayrı bir ceza yargılaması sonucunda verilen hapis cezasının infazına ilişkin süreçle çakışan tutukluluk süreçlerinin Sözleşme’ nin 5. maddesinin 3. fıkrası çerçevesinde dikkate alınmaması gerektiğini hatırlatmaktadır (bkz., örneğin, *Bak / Polonya*, no. 7870/04, §§ 54-55, 16 Ocak 2007).

125. Bu bağlamda, Mahkeme, başvuranın Adana Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 26 Şubat 2007 tarihinde on beş yıl hapis cezasına mahkûm edildiğini ve bu mahkûmiyet kararının kesinleştiğini tespit etmektedir.

126. Şüphesiz, 30 Aralık 2008 tarihli kararın ardından, başvuran, mahkûmiyet kararından bir önceki tarihte yani geriye dönük işleyecek şekilde 2 Ocak 2007 tarihinden itibaren şartlı tahliye imkânından yararlanmıştır.

127. Ancak bu durumda da tutukluluk süreci (26 Şubat 2007 tarihinden 30 Aralık 2008 tarihine kadar), maruz kalındığı sırada cezanın infazını teşkil ederek, Sözleşme’ nin 5. maddesinin 1. fıkrasının a) bendi kapsamına girmeye devam etmektedir.

128. Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrası uyarınca göz önünde bulundurulacak süreçler, 5 Kasım 2003 ile 27 Şubat 2007 tarihleri arasındaki süreç ile 30 Aralık 2008 tarihinden günümüze kadar devam eden süreçtir. Dolayısıyla toplam tutukluluk süresi yedi yıl dokuz aydan daha fazladır.

129. Bu nedenle, Mahkeme, dosyadaki belgelerden, ulusal mahkemelerin başvuranın suçlu olduğuna ilişkin ciddi emarelerin varlığına ve varlığını sürdürmesine dayanarak, tutukluluk halinin devamına karar verdiğinin anlaşıldığını gözlemlemektedir. Bu koşullar, genel olarak ilgili faktörleri oluştursa dahi, somut olayda, tek başına, başvuranın tutukluluk halinin bu kadar uzun bir süre devam etmesini haklı gösterememektedir (*Ali Hıdır Polat / Türkiye*, no. 61446/00, § 28, 5 Nisan 2005).

130. Mahkeme, davanın esasına bakan hâkimlerce kabul edilen gerekçelerin “yeterli” ve “uygun” olarak görülmediği; aynı zamanda somut olayda başvuranın davasının ihtimamla yürütülüp yürütülmediği konusunda inceleme yapılmasına da gerek olmadığı kanaatindedir.

131. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrası ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN 2. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

132. Başvuran, yetkililerin masumiyet karinesi hakkını ihlal ettiklerini ileri sürmektedir. Bu bağlamda, Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrası ile 13. maddesini öne sürmektedir.

133. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemektedir.

134. Mahkeme, başvuranın şikâyetinin yalnızca Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrası kapsamında incelenmesi gerektiği kanısındadır. Bu hüküm aşağıdaki gibi ifade edilmektedir:

“Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılır.”

135. Bu şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit eden Mahkeme, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.

136. Başvuran, bazı gazetelerde üzerine atılı olay ve olgular nedeniyle kendisini suçlu olarak gösteren makalelerin yayımlanmasından şikâyet etmektedir. Yayımlanan

bilgilerin soruşturmada sorumlu olan kişiler tarafından gazetecilere sunulduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda, gazetecilerin bizzat kendilerini kaynak olarak göstermelerine rağmen yetkililerin söz konusu bilgileri yalanlamamalarından şikâyet etmektedir.

137. Hükümet, masumiyet karinesinin ihlal edilmediği kanısındadır. Başvuranın tekzip hakkını kullanmayı talep etmek için mahkemelere başvurma imkânına sahip olduğunu vurgulamaktadır. *Arrigo ve Vella / Malta* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), no. 6569/04, 10 Mayıs 2005) ve *F.A./Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), no. 36094/97, 1 Şubat 2005) kararlarına atıfta bulunarak, özellikle kamuyu bilgilendirmeye yönelik bir kamu yararının bulunduğunu ileri sürmektedir.

138. Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen masumiyet karinesi ilkesinin, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasında esas alınan adil bir ceza yargılamasına ilişkin unsurlar arasında yer alsa dahi ceza alanındaki usuli bir güvenceyle sınırlandırılmadığını hatırlatmaktadır: Kapsamı daha geniştir ve herhangi bir devlet temsilcisinin, suçluluğu mahkemece kanıtlanmadan önce kişinin suçlu olduğunu beyan etmemesini gerektirmektedir (*Karadağ / Türkiye*), no. 12976/05, § 60, 29 Haziran 2010).

139. Masumiyet karinesine yalnızca bir hâkim ya da mahkeme tarafından değil aynı zamanda polisler de dâhil olmak üzere diğer kamu yetkilileri tarafından (*Daktaras/Litvanya*, no. 42095/98, §§ 41-42, AİHM 2000-X) da zarar verilebilir. Masumiyet karinesi, kişinin suçlu olduğunu yansıtan ve toplumu kişinin suçlu olduğuna inandıran veya yetkili hâkimin olay ve olguları değerlendirirken önyargılı davranmasına neden olabilecek açıklama veya fiillerle de ihlal edilebilmektedir (*Y.B. ve diğerleri/Türkiye*, no. 48173/99 ve 48319/99, § 50, 28 Ekim 2004).

140. Mahkeme, soruşturmacılar tarafından yapılan basın konferansları sırasında masumiyet karinesi ilkesine riayet edilmesine ilişkin sorun hakkında daha önce bir karara vardığını hatırlatmaktadır (*Butkevicius /Litvanya*, no. 48297/99, §§ 50-52, AİHM 2002-II ve *Lavents / Letonya*, no. 58442/00, §§122 ve devamı, 28 Kasım 2002).

141. Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrası, şüphesiz, Sözleşme'nin 10. maddesi dikkate alındığında, yetkililerin devam eden ceza soruşturmalarına ilişkin olarak toplumu bilgilendirmesini engellememekte ancak yetkililerin masumiyet karinesi ilkesine saygının gerektirdiği üzere tam bir ihtiyatla ve makul ölçüde toplumu bilgilendirmesini gerektirmektedir (yukarıda anılan *Allenet de Ribemont* kararı, § 38).

Yetkililer basının eylemlerinden sorumlu tutulmasa bile buna karşılık basına yaptıkları açıklamalardan sorumludurlar (yukarıda anılan, *Y.B. ve diğerleri*, §§ 48 ve devamı ve *Pavalache/ Romanya*, no. 38746/03, § 119, 18 Ekim 2011).

142. Bu bağlamda, kişi yargılanmadan ve suçlu olduğu kabul edilmeden önce devlet görevlilerinin yaptıkları açıklamalarda yer alan ifadelerin seçiminin önemini vurgulamak gerekmektedir. Kamu görevlisinin açıklaması nedeniyle masumiyet karinesi ilkesinin ihlal edilip edilmediği hususu, ihtilaf konusu açıklamanın yapıldığı özel koşullar bağlamında incelenmelidir (bkz., özellikle, *Adolf / Avusturya*, 26 Mart 1982, §§ 36-41, seri A no. 49).

143. Ayrıca, Mahkeme, ifade özgürlüğünün mutlak bir hak olmadığını ve özellikle başkasının hakları ve itibarı dikkate alınarak, basının bazı sınırları aşmaması gerektiğini anımsatmaktadır (*Bladet Tromso ve Stensaas / Norveç* [BD], no. 21980/93, § 59, AİHM 1999-III. Mahkeme, böylelikle basın makalesinin masumiyet karinesine zarar verebileceği kanaatine varmıştır (bkz., *Ruokanen ve diğerleri / Finlandiya*, no. 45130/06, § 48, 6 Nisan 2010).

144. Mevcut davada, Mahkeme yetkililerin, ikisi basın konferansları sırasında biri de basın bildirisi yoluyla olmak üzere basına üç kez açıklama yaptıklarını gözlemlemektedir.

145. Tarafların söz konusu açıklamaların kaydedilmemesi nedeniyle, bu açıklamaların içeriği hakkında ayrıntılı bilgi sunamadıklarını tespit etmektedir. Basın, olaylarla ilgili unsurlara ilişkin açıklamaları ve organize suçlarla mücadele, uyuşturucu temin eden şebekelerin dağıtılmasına öncelik verme gerekliliği ve polisin etkinliği konusundaki yorumları yetkililere atfetmektedir (yukarıda geçen 52 ve 64. paragraflar).

146. Mahkeme, ifade ve iletişim özgürlüğü hakkı kapsamında, adli yargılama süreçlerine ilişkin bilgiler verilmesinin, dolayısıyla da yetkililerin yargılamalara ilişkin objektif unsurları kamuoyuyla paylaşmasının mümkün olduğunu yinelemektedir. Mahkeme, somut olayda sorumluların, basın konferansları sırasında dile getirdikleri ve başvuranın suçluluğu konusunda önyargı oluşturan sözlerinden sorumlu tutulmalarına imkân verebilecek herhangi bir unsur bulunmadığı kanısındadır.

147. Jandarma Komutanlığı tarafından 5 Aralık 2003 tarihinde yayımlanan basın bildirisine ilişkin olarak Mahkeme, ilk el koyma işlemi ve başvuranın yakalanmasının ardından en az bir ay sonra Rize’de gerçekleştirilen ikinci el koyma işleminin ertesi gününde bu bildirinin yapıldığını gözlemlemektedir. Metinde, ele geçirilen ürünlerin

miktarları, yakalamaların sayısı, tutuklanan kişilerin sayısı gibi olayla ilgili çok sayıda unsura yer verilmektedir. Metinde soruşturmanın devam ettiği belirtilerek, yetkililerin dava ile 6 Kasım 2003 tarihinde gerçekleştirilen el koyma işlemi ve “uluslar arası uyuşturucu kaçakçısı Urfi Çetinkaya” ile ilişkili olduğu kanısına vardıkları ifade edilmektedir. U. Çetinkaya’nın uyuşturucu kaçakçısı olması konusunda, Mahkeme, öncelikle başvuranın bu tarihte uyuşturucu kaçakçılığı suçundan hiçbir şekilde mahkûm edilmediğini saptamaktadır. Diğer yandan, Mahkeme, çeşitli adli yargılamalar çerçevesinde başvurana isnat edilen bir suçun mevcut olduğunu ve bu suçun bildiride belirtilen 6 Kasım 2003 tarihli el koyma işlemiyle bağlantılı olduğunu tespit etmektedir.

148. Mahkeme, başvuran hakkında herhangi bir yoruma mahal vermeyecek şekilde “uluslar arası uyuşturucu kaçakçısı” tabiriyle yapılan bir nitelendirmenin, toplumu başvuranın suçlu olduğu yönünde inandıracak nitelikte olduğu ve masumiyet karinesi ilkesine aykırı olarak, yetkili hâkimlerin olay ve olguları değerlendirirken önyargılı davranmalarına neden olduğu kanaatindedir.

149. Bu ifade, herhangi bir yoruma açık olamayacak şekilde bazı gazeteciler tarafından olduğu gibi ele alınmış ve yayımlanmıştır.

150. Mahkeme tarafından uyuşturucu kaçakçılığı nedeniyle hiçbir zaman mahkûm edilmediğini belirten ve masumiyet karinesi ilkesini hatırlatan başvuran, şüphesiz, ilgili gazetelerde tekzip hakkını kullanmayı birçok kez talep etmiştir. Ancak başvuru mahkemeler, bu taleplerin tamamını reddetmişlerdir.

151. Bu unsurlar, Mahkeme’ nin Sözleşme’nin 6. maddesinin 2. fıkrasının ihlal edildiği sonucuna varması için yeterlidir.

IV. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

152. Başvuran, maddi zarar için 102 000 avro ve manevi zarar için ise 250 000 avro talep etmektedir. Yargılama gider ve masraflarına ilişkin olarak ise başvuran herhangi bir rakam talep etmemekte ve miktarı Mahkeme’ nin takdirine bırakmaktadır.

153. Hükümet, başvuranın iddialarının tümünü kabul etmemekte ve bu iddiaların aşırı ve dayanaksız olduğu kanaatindedir. Özellikle de yargılama gider ve masraflarına ilişkin olarak, herhangi bir kanıtlayıcı belge ile desteklenmeyen bu talebin reddedilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

154. Mahkeme, tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında herhangi bir nedensellik bağının bulunmadığı kanısına vararak bu talebi reddetmektedir. Buna karşılık, başvurana manevi zarar için 10 000 avro ödenmesi gerektiği kanaatindedir.

155. Yargılama gider ve masraflarına ilişkin olarak, Mahkeme, Sözleşme'nin 41. maddesi bağlamında, doğruluğu ve gerekliliği ispat edilen bu masrafların makul bir miktarda iadelerini gerçekleştirebilmektedir (bkz., diğerleri arasında, *Nikolova/Bulgaristan* [BD], no. 31195/96, § 79, AIHM 1999-II). Üstelik Sözleşme'nin 60. maddesinin 2. fıkrasında, Sözleşme'nin 41. maddesi bağlamında sunulan her türlü iddianın rakamsal olarak belirtilmesi, kategoriye göre ayrı hesaplanması ve gerekli kanıtlayıcı belgelerle desteklenmesi gerektiği öngörülmektedir. Böyle olmadığı takdirde Mahkeme talebi tamamen ya da kısmen reddedebilmektedir (*Zubani / İtalya* (adil tazmin), no. 14025/88, § 23, 16 Haziran 1999). Oysa Hükümet gibi Mahkeme de, başvuranın masraf ve giderlerin geri ödenmesi yönündeki talebini destekleyecek nitelikte herhangi bir belge sunmadığını gözlemlemektedir (faturalar, Avukatlık Ücret Sözleşmesi, ücret notları, vb.). Dolayısıyla Mahkeme, başvurana bu bağlamda herhangi bir meblağ ödenmesine gerek olmadığı kanısındadır.

156. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

1. Oy birliğiyle, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrası ile 6. maddesinin 2. fıkrasına ilişkin başvurunun kabul edilebilir ve geri kalanların kabul edilemez olduğuna;
2. Oy birliğiyle, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasının *ihlal edildiğine*;
3. İkiye karşı beş oyla, Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrasının *ihlal edildiğine*;
4. İkiye karşı beş oyla,
a) Sözleşme'nin 44 § 2. maddesine uygun olarak; davalı devletin kararın kesinleştiği tarihten başlamak üzere üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek ve ödenmesi gereken her türlü vergi tutarından

hariç olmak üzere, başvurana manevi tazminat olarak 10 000 avro (on bin avro) ödemekle yükümlü olduğuna;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;

9. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine* karar verir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 23 Temmuz 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan

Mevcut kararlar ilgili olarak, Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ile İçtüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Yargıçlar Sajo'nun ayrı oy görüşüne katılan Yargıç Vucinic'in görüşü işbu karar ekinde yer almaktadır.

G.R.A
S.H.N.

YARGIÇ SAJÓ VE VUCINIC'İN MUHALEFET VE MUTABAKAT ŞERHİ

(Tercüme)

Büyük miktarda eroinin üretildiği bir sit alanında yapılan baskının ardından basın bildirisi yayımlanmıştır. Bu bildiriye göre, yetkililer davanın “uluslararası uyuşturucu kaçakçısı Ürfi Çetinkaya” ve 6 Kasım 2003 tarihinde gerçekleştirilen el koyma işlemiyle bağlantılı olduğu kanaatindedirler. Ayrıca soruşturmanın halen devam ettiğini de belirtmektedirler (kararın 29. paragrafı). Çeşitli düzeltme işlemlerine tabi tutulan gazeteler tarafından benzer açıklamalar yayımlanmıştır. Mahkeme, bu yayınlarla ilgili olarak, Sözleşme’nin 6. maddesinin 2. fıkrasının ihlal edilmediği kanısındadır. Mahkeme, bununla birlikte “başvuranın söz konusu tarihte eroin kaçakçılığı suçu nedeniyle hiçbir zaman mahkûm edilmediğini tespit etmektedir. Mahkeme, diğer yandan, çeşitli adli yargılamalar çerçevesinde başvurana atfedilen ve bildiride belirtilen 6 Kasım 2003 tarihli el koyma işlemine ilişkin bir suçun kesin olarak söz konusu olduğunu ortaya koymaktadır.” Mahkeme, basın bildirisinde, “başvuran hakkında “uluslar arası uyuşturucu kaçakçısı” tabiriyle herhangi bir yoruma mahal vermeyecek şekilde yapılan nitelendirmenin”, toplumu başvuranın suçlu olduğu yönünde inandıracak nitelikte olduğunu ve masumiyet karinesi ilkesine aykırı olarak, yetkili hâkimlerin olay ve olguları değerlendirirken önyargılı davrandıklarını eklemektedir” (kararın 147-148. paragrafları).

Bu konu hakkında çoğunluğun görüşüne katılmamaktan dolayı üzüntü duymaktayız.

Başvuran, daha önce suçlanmış, ardından bu türden davalarda hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Başvuran aslında büyük çapta uyuşturucu kaçakçılığına ilişkin yapılan soruşturma sonucunda, 2000 yılında suçlanmış ve uyuşturucularla ilgili mevzuatta yer alan suçlar nedeniyle 2007 yılında mahkûm edilmiştir.

2003 tarihli basın bildirisinde, örneğin *Khoujine ve diğerleri* davasına (no. 13470/02, 23 Ekim 2008) özgü koşullarda olduğu gibi, diğer dava koşullarına da aykırı bir biçimde, başvuranın söz konusu suçu işlediği belirtilmemiştir. Somut olayda, daha çok, uyuşturucu kaçakçılığı konusunda düzenlenen uluslararası suçla mücadele çerçevesinde ifade edilen, başvuranın suçunun niteliği hakkında genel bir açıklama söz

konusudur. Şüphesiz bu açıklama uygun olmamakla birlikte Sözleşme bağlamında ortaya konan sorun, bu açıklamanın masumiyet karinesine muhtemel etkisiyle ilgilidir. Hâlbuki bu açıklama, yargılama sırasında muamele farklılığına yol açacak nitelikte değildir: başvurana, örneğin tutuklanması konusunda bu şekilde muamele edilmiştir, çünkü ağır suçlamalar, kendisi aleyhine halen devam eden diğer davalar çerçevesinde dile getirilmiştir. Masumiyet karinesinin ihlal edilmesi söz konusu değildir. Bu güvence anlamında “masumiyet” ifadesi”, kişinin itham edildiği suçtan dolayı suçlu olmadığı anlamına gelmektedir (Stefan Trechsel, *Ceza Davasında İnsan Hakları*, 2005, s. 156).

Mahkeme, söz konusu açıklamanın toplumu başvuranın suçlu olduğu yönünde inandıracak nitelikte olduğunun önem arz ettiğini belirtmektedir. Ancak bu unsur, ilgilinin davasının seyrini kendiliğinden etkilememiştir. Üstelik ilgilinin itibarını korumak için hukuki imkânları bulunmaktadır. İlgilinin talepleri, ulusal düzeyde yürütülen/yerel birçok yargılama sonucunda reddedilmiştir. Mahkeme kararında, başvuranın ceza yargılaması çerçevesinde masumiyet karinesine ilişkin sorunu dile getirdiği hiçbir şekilde belirtilmemektedir. Karara göre (136. paragraf), başvuran, gazetelerin yetkililer tarafından sunulan bilgilere dayanarak kendisini suçlu olarak gösterdiğini ve bu bağlamda, tekzip hakkına ilişkin taleplerinin reddedildiğini iddia etmektedir. Oysa bu talepler, yerel yargılamalar çerçevesinde incelenmiş ve Mahkeme yerel yargılamalara ilişkin herhangi bir hoşnutsuzluk dile getirmemiştir.

2003 tarihli basın bildirisi, Türk hukuk düzeninde başvuranın mahkûmiyet kararını etkileyecek nitelikte midir? Bu, içtihadımıza uygun olan somut olaydaki tek gerçek sorundur. Sözleşme’nin 6. maddesinin 2. fıkrası, ilgili kısmı gereğince, söz konusu dava ile yakından ilişkili olan zarar verici açıklamalar nedeniyle ceza yargılamasının adilliğinin olumsuz yönde etkilenmesini önlemeyi amaçlamaktadır (*Fatullayev / Azerbeycan*, no. 40984/07, § 159, 22 Nisan 2010).

Mahkeme’ ye göre, basın bildirisi, yetkili hâkimlerin olayları değerlendirirken önyargılı davranmalarına neden olmuştur. Söz konusu duruma sebebiyet veren nedenler, tartışma konusu olmamıştır. Sözleşme’nin 6. maddesinin 2. fıkrası bağlamında, dava koşulları özellikle önemlidir. Bununla birlikte Mahkeme, uyuşturucu üretilmesine yönelik malzemelerin ele geçirilmesinin ardından, polis tarafından yayımlanan basın bildirisinin deneyimli hâkimi etkileyip etkileyemeyeceğini ve hangi ölçüde etkileyeceğini incelememiştir. Bu unsur, yine de benzer bağamlarda Mahkeme için uygun bir değerlendirmeyi teşkil etmiştir. “Başvuranın başvuranın davasına bakmakla

görevli mahkemelerin, tamamen davanın her türlü dış etkiden etkilenmesini önleyebilecek deneyime ve eğitime sahip olan deneyimli hâkimlerden oluştuğunu” ayrıca gözlemlemek gerekmektedir (*Previti / İtalya*, no. 45 291/06, (kabul edilebilirlik kararı); bkz., *mutadis mutandis, D’Urso ve Sgorbati / İtalya* (kabul edilebilirlik kararı), no. 52 948/99, 3 Nisan 2001, ve *Priabke / İtalya* (kabul edilebilirlik kararı), no. 48799/99).

Phillips / Birleşik Krallık Davası’nda (no. 41087/98, § 10, AİHM 2001- VII), müfettiş aşağıdakileri ifade etmiştir:

“Phillips’in gerçekleştirilebilir etkinliğinin boyutu, ilgilinin bizzat kendisinden bilindiği muhtemeldir, ve başarılı olan her türlü uyuşturucu kaçakçısının (sanığın durumuyla da ilgili olabilir) mümkün olduğu ölçüde kaçakçılık yapılan maddeyi izinden bulunmayacak şekilde gizlemeye çalışması yönündeki varsayımın makul olduğu kanaatindeyim (...).”

Somut olaydaki basın bildirisine aykırı olarak, bu açıklama, mahkeme önünde sunulmuş ve akabinde dava sonucunu doğrudan etkileyebilmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, Sözleşme’nin 6. maddesinin 2. fıkrasının, başvuranın maruz kaldığı müsadere işlemine uygulanabilir olmadığı sonucuna varmıştır (§ 36).

Valinin toplum önünde sanığın suçlu olduğunu beyan ettiği *Sutyagin / Rusya Davası*’nı okuyucunun dikkatine (no. 30024/02, 3 Mayıs 2011) sunuyoruz. Bu durumun üzüntü verici olduğu kanaatine varılmıştır, ancak bu açıklama, jüri oluşumunun belirlenmesi, başvuranın davası ve açıklamanın Bölge Valisi tarafından yapılması arasında geçen önemli süreç dikkate alındığında, davanın Moskova Mahkemesi tarafından incelenmesine rağmen, Mahkeme, “söz konusu açıklamanın Moskova Şehir Mahkemesi tarafından olay ve olguların değerlendirilmesi açısından önyargılar oluşturduğunun söylenemeyeceği” kanısına varmıştır. Somut olayda, uzman/deneyimli hâkimlerle birlikte ve daha makul bir zaman diliminde bulunuyoruz.

Mahkeme, *Butkevičius / Litvanya*, no. 48297/99, AİHM 2002-II (karar özeti) ve *Lavents / Letonya*, no. 58442/00, 28 Kasım 2002 Davaları’ndaki kararlara dayanmaktadır. Başsavcı *Butkevičius Davası*’nda, işlenen suç “dolandırıcılığa teşebbüs” olarak nitelendirmiştir. Başsavcı, polis tarafından yayımlanan basın bildirisinin etkisine kıyasla daha önemli ölçüde etkileme özelliğine sahiptir. Başsavcı, suçlamaları tanımlamakla görevlidir ancak bu durumda masumiyet karinesinin ihlal edildiği kabul edilmemiştir. *Lavents Davası*, başvuranın davasının esasını incelemekle görevli ve tutukluluk halinin devamına ilişkin kararları almaya yetkili olan hâkim

tarafından yapılan açıklamalarla ilgilidir. Mevcut dava ile belirtilen davalar veya *Fatullayev Davası* gibi diğer davalar arasında söz konusu olan olaylarla ilgili farklılıklar dikkate alındığında, bu sonuçların dava koşullarına uygulanabilir olmadığı kanaatindeyiz: Her ne kadar mevcut davaya neden olan açıklama, uygun olarak kabul edilmezse ve üzücü olsa da yetkili adli makam tarafından olayların değerlendirilmesi konusunda önyargı oluşturmamaktadır. İhtilaf konusu açıklama, yargılamalarda başvuran aleyhine ispat yükünü değiştirmemiştir; Başvuranın, açıklamanın yayımlanmasının ardından mahkeme önündeki adli durumu değişmemiş ve suçsuz olduğunu kanıtlamak veya suçlamalara itiraz etmek için ek delil sunmak zorunda kalmamıştır. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrası ihlal edilmemiştir.

Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasıyla ilgili olarak, dikkat çeken bir noktayı eklemek istiyoruz. Söz konusu unsurlar, büyük ölçüde, paralel soruşturmalar çerçevesinde başvuranın tutukluluğu boyunca organize suça katılmaya devam ettiğini göstermektedir. 2003 yılında başlatılan yargılama çerçevesinde, belirtilen suçlamalara ilişkin olarak başvuranın tutukluluk halinin devamı makul değildir. Bir kişinin, zorlayıcı usuli nedenler bulunmaksızın yedi yılı aşkın bir süre boyunca yargılanmadan tutuklu kalması kabul edilemezdir. Bu gerekçeyle, meslektaşlarımla çoğunluğuyla aynı sonuca, yani Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasının ihlalinin tespit edildiği sonucuna varmaktayız.